
Manifest 'Toplocaties'

Pleidooi voor het investeren in het fysieke aspect van innovatie-ecosystemen

Bloeiende campussen en science parks zijn onmisbaar voor een succesvol innovatiebeleid. Zij fungeren als facilitator en accelerator van regionale en (inter)nationale samenwerkingsverbanden tussen kennisinstellingen en innovatieve bedrijven. Op deze toplocaties worden dagelijks verbindingen gelegd tussen onderzoek, onderwijs en bedrijfsleven, waardoor het vermarkten van kennis en het omzetten van kennis in daadwerkelijke innovatie van producten, processen, technologieën en platforms wordt versnelt. Dit versterkt de concurrentiepositie van het bedrijfsleven in Nederland en hierdoor groeit het nationale verdienvermogen.

Campussen en scienceparks vormen letterlijk en figuurlijk de plekken waar toevallige en georganiseerde ontmoetingen leiden tot nieuwe ideeën en bedrijven. Dat fysieke aspect van het Nederlandse innovatie ecosysteem verdient meer aandacht. Naast de topsectoren en de missie-gedreven aanpak, zijn de toplocaties de derde dimensie van een succesvol innovatiebeleid.

Unieke rol campussen

Uit onderzoek van Buck Consultants International in opdracht van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat en het netwerk Kennissteden, blijkt de unieke rol van campussen en het Nederlandse innovatielandschap:

- Het totaal aantal bedrijven en arbeidsplaatsen op campussen in de groei- en volwassenfase is met respectievelijk 30% en 22% gegroeid ten opzichte van 2014. Bij de ruim 2.200 bedrijven op de 17 campussen werken nu meer dan 47.000 mensen.
- De werkgelegenheid op campussen is fors harder gegroeid dan in de gemeenten waarin zij zijn gevestigd. In de periode 2014-2018 was de totale groei van het aantal arbeidsplaatsen in de gemeenten waarin de campussen zijn gevestigd 6%, terwijl dat percentage op de campussen maar liefst 22% was.
- Uit de analyses blijkt dat campussen (meer dan voorheen) een voorkeursvestigingsplaats zijn, óók voor start-ups: campussen slagen er steeds beter in spin-offs te creëren en vast te houden. 35% van de bedrijven op campussen is een spin-off en tezamen vertegenwoordigen zij ruim 10.500 arbeidsplaatsen.

Conclusie van Buck Consultants International is dat de cijfers duidelijk laten zien dat het goed gaat met de campussen in Nederland. De groei van bedrijven en werkgelegenheid op campussen heeft de afgelopen jaren onverminderd doorgezet, waarmee geconcludeerd kan worden dat campussen een gewilde vestigingsplaats zijn en een motor voor nieuwe bedrijvigheid.

Een andere conclusie is dat de campussen concentratiepunten zijn van het oplossen van grote maatschappelijke uitdagingen, die nu ook de basis vormen van het vernieuwde nationale missiegedreven innovatiebeleid.

De tabel op pagina 4 laat zien hoe de specialisatie van de campussen naadloos aansluit bij de maatschappelijke uitdagingen c.q. missies.

Onze betrokkenheid bij 'Global Challenges'

	Health, demographic change and well-being	Food security, sustainable agriculture and forestry	Environment and resource security	Access to clean and fresh water	Smart, green and integrated transport	Economic growth and social inclusion	Secure societies	Biobased materials and circular economy
AMSTERDAM SCIENCE PARK								
Brightlands <small>Knowledge crossing borders</small>								
CAMPUS GRONINGEN								
HIGH TECH CAMPUS EINDHOVEN								
Kennispark Twente <small>Where science becomes business!</small>								
LEIDEN BIO SCIENCE PARK								
TU DELFT CAMPUS								
TU/e <small>EINDHOVEN UNIVERSITY OF TECHNOLOGY</small>								
UTRECHT SCIENCE PARK								
wageningen campus								

Groeibrief Kabinet

Het Kabinet heeft in de Groeibrief van 13 december 2019 de groeistrategie voor Nederland op de lange termijn geschetst. Naast het investeren in talent wordt ook het investeren in onderzoeks- en innovatie-ecosystemen nadrukkelijk genoemd als essentiële factor in het vergroten van het verdienvermogen van Nederland op de langere termijn. Om de onderzoeks- en innovatie-ecosystemen te versterken wordt gesproken over investeringen in fundamenteel en toegepast onderzoek rondom sleuteltechnologieën om zo bestaande clusters te versterken, nieuwe clusters te ontwikkelen en deze kennis te laten vermarkten door ondernemers.

Innoveren en nieuwe verdienmodellen creëren vinden hun basis in fundamenteel en toegepast onderzoek. Echter dit is geen lineair proces. Innovatie vraagt om het leggen van verbanden op inhoud en tussen mensen. Hoewel we in een digitale eeuw leven en samenwerking tussen onderzoekers en bedrijven op mondiale schaal plaats vindt blijkt uit onderzoek dat fysieke nabijheid van talent, onderzoeksinstituten en bedrijven op één locatie bijdraagt aan het delen van kennis, innovatie en het naar de markt brengen van fundamenteel en toegepast onderzoek. Niet voor niets willen agro-foodbedrijven graag in de buurt van Wageningen zitten en is er in Twente een sterk cluster van nanotechnologie-bedrijven gevestigd. Bij zowel het versterken van bestaande clusters, als het laten ontstaan van nieuwe clusters en het vermarkten van die kennis door ondernemers moet het fysieke aspect van clustering niet onderschat worden.

Dit fysieke aspect van onderzoeks- en innovatie-ecosystemen missen wij nog in de brief van het Kabinet, terwijl juist het hebben van fysieke campussen essentieel is voor de innovatie kracht van Nederland. Campussen vormen letterlijk en figuurlijk de plek waar toevallige en georganiseerde ontmoetingen leiden tot nieuwe ideeën en bedrijven.

De verwachting is bovendien dat de vierde technologische revolutie het belang van interactie tussen verschillende clusters alleen maar zal versterken. De vierde technologische revolutie kenmerkt zich door disruptieve innovaties, die bestaande bedrijven en sectoren omver kunnen werpen en tegelijkertijd heel snel nieuwe technologieën en businessmodellen kunnen voortbrengen. Open innovatie, cross overs tussen sectoren en het snel kunnen laten groeien van disruptieve startups naar wereldspelers zullen voor een groot deel ons concurrentievermogen gaan bepalen.

Juist op campussen en scienceparks waar verschillende ecosysteemspe- lers dicht bij elkaar zitten en elkaar snel weten te vinden kan de snelheid gemaakt worden die nodig is om snel in te kunnen spelen op kansen die zich voordoen. De aanwezigheid van zowel kennisdragers als incubatorprogramma's, acceleratorprogramma's, launching customers en corporates zijn essentieel voor het laten ontstaan en snel schalen van nieuwe technologiebedrijven. Daarbij is een zekere mate van specialisatie per campus gewenst, maar is juist ook de aanwezigheid van meerdere clusters en sectoren van belang om de cross-sectorale innovatie uit te lokken.

Aantrekkelijke campussen blijken ook essentieel voor het aantrekken en vasthouden van internationaal talent in Nederland. Zij vinden het prettig om op een plek te werken waar alle voorzieningen (liefst ook wonen en vrije tijd) aanwezig zijn en waar zij gelijkgestemden kunnen ontmoeten.

Aandacht in beleid

Op alle campussen in Nederland wordt hard gewerkt om overheden, bedrijven en kennisinstellingen zo goed mogelijk te ondersteunen. Als de 10 volwassen 'campussen van nationaal belang' zijn we vaak leidend om nieuwe innovatieve oplossingen om kansen te realiseren en lopen we het eerst tegen knelpunten aan. En voelen we ons verantwoordelijk om extra aandacht te vragen voor deze problematiek, niet alleen voor onszelf maar ook alle andere campussen in Nederland.

Vanuit het ministerie van EZK en OCW wordt fors geïnvesteerd op de toplocaties middels onderzoeksmiddelen, grootschalige onderzoeksinfrastructuur en bijvoorbeeld TO2 organisaties. Er is echter geen specifiek beleid gericht op het fysieke aspect van innovatie-ecosystemen en investeringen in shared facilities voor onderzoek en bedrijfsleven worden vaak niet gefinancierd vanuit rijksbeleid. Kennisinstellingen, gemeenten en provincies en het bedrijfsleven zijn op dit moment de primaire financiers van campusontwikkeling in Nederland. Voor alle vier geldt dat zij campusontwikkeling wel belangrijk vinden, maar niet als hun primaire taak zien. Universiteiten investeren vaak wel in hun eigen faciliteiten, maar veel minder in shared facilities met het bedrijfsleven.

Vaak is er sprake van ingewikkelde samenwerkingsconstructies waar iedereen geld inlegt om in iedere geval de campus-organisatie overeind te kunnen houden. De concrete projecten zijn vaak afhankelijk van incidentele subsidies en bijvoorbeeld RegioDeal middelen.

In dit Manifest pleiten we voor een gezamenlijke inspanning op 5 terreinen: (A) Shared facilities, (B) Bereikbaarheid, (C) Business Development, (D) Acquisitie en (E) Basisfinanciering campusorganisaties.

Actie nodig

A. Shared facilities

Voor het innovatieproces zijn shared facilities zoals labs, onderzoeksapparatuur en pilot plants essentieel. Ondanks alle digitale connectiviteit – blijken fysieke ontmoetingen tussen professionals sneller te leiden tot innovatie. Bij gedeelde onderzoeksfaciliteiten is echter vaak sprake van een onrendabele top. Aangezien deze faciliteiten een belangrijke positie innemen in de meerwaarde van campussen en het bevorderen van open innovatie, is het noodzakelijk om meer financierings- en subsidiemogelijkheden te creëren. Op dit moment kunnen campussen en scienceparks bijvoorbeeld geen aanvragen indienen bij het fonds voor Grootschalige Onderzoeks Infrastructuur. Vaak zijn de campussen daarom afhankelijk van incidentele regionale fondsen voor dergelijke shared facilities. Daarmee wordt vaak niet de schaal bereikt die nodig is om als Nederland internationaal de toon te zetten.

B. Bereikbaarheid

Aangezien campussen vaak het hart van een innovatieregio vormen en veel werkgelegenheid genereren, is op veel campussen de bereikbaarheid (per fiets, openbaar vervoer, auto) en het parkeren een probleem. Elke dag werken zeker 145.000 mensen in kennisinstellingen en bedrijven op de belangrijkste campussen van ons land. Daar komen nog vele tienduizenden studenten en bij sommige campussen ook nog veel patiënten en bezoekers bij. Een goede aansluiting en afwikkeling van het verkeer op het hoofdwegennet is op sommige toplocaties een probleem.

De meeste campussen zijn daarnaast op zoek naar innovatieve vormen van deelvervoer en last-mile voorzieningen. Het rondkrijgen van de financiering van dergelijke collectieve voorzieningen is vaak lastig. Ook hier is een actievere rol van het Rijk gewenst.

C. Business development

Om kennis vanuit de universiteiten om te zetten in nieuwe bedrijven is een stevige rol van de kennisinstellingen essentieel in de vroege fase van het bedrijf. De begeleiding om te komen tot een proof of concept of proof of principle is vaak vanuit de universiteit geregeld. Om vanuit deze fase succesvol de markt op te komen is echter meer nodig. Soms zijn er vanuit de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij business developers beschikbaar die bedrijven in deze fase kunnen helpen. Maar vaak ook niet. Méér business developers vormen niet alleen een belangrijke toegevoegde waarde om sneller kansrijke innovaties te spotten binnen bedrijven op de campus, maar zeker óók in de bredere campusregio's, om vervolgens onderzoekers en bedrijven (start-ups, gevestigd MKB) bij elkaar te brengen. Ook internationale initiatieven als Entrepreneurs First kunnen van toegevoegde waarde zijn om kansen te zien en te ontwikkelen tussen sectoren en bedrijven. Het lijkt logisch om die business developers vanuit de campussen te laten opereren: zij staan dagelijks letterlijk en figuurlijk in het innovatie-ecosysteem en doorzien door hun kennis en netwerken mogelijkheden om bedrijven en kennis aan elkaar te koppelen. Dit is echter een 'dienst' die lastig privaat te financieren is en vaak buiten de scope van de Kennisinstellingen ligt.

D. Acquisitie

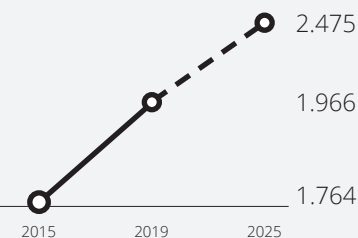
De NFIA en regionale ontwikkelingsmaatschappijen helpen de campussen bij acquisitie van nieuwe bedrijven naar de campus. Wij constateren dat de samenwerking tussen NFIA, regionale ontwikkelingsmaatschappijen en de campussen zich versterkt. Tegelijkertijd liggen hier – passend binnen de nieuwe strategie van InvestinHolland – volop mogelijkheden voor meer gerichte versterking van Nederland als R&D- en innovatieland met internationale start-ups en R&D-vestigingen van Amerikaanse, Aziatische en Europese concerns. Ook het aantrekken van Europese onderzoeksprojecten, het formeren van internationale onderzoeksconsortia en het aantrekken van specifieke investeringsfondsen kan bijdragen aan het versterken van de clusters op de campussen. De verruiming van de opdracht van de NFIA kan door nauwere samenwerking met de campussen en innovatie attachées zorgen voor een meer integrale en pro-actieve strategische acquisitiestrategie per topsector/missie.

E. Basisfinanciering campusorganisaties

Net als andere campussen worden de tien volwassen campussen gefinancierd uit provinciale, gemeentelijke en private middelen. De betrokken campusorganisaties zijn in een aantal gevallen verantwoordelijk voor investeringen en exploitatie van gebouwen op de campussen en een aantal gevallen niet. Maar wat ze allemaal gemeen hebben dat is dat zij een belangrijke taak hebben in de soepele werking én versterking van de (technologische) ecosystemen. De financiering van deze tijdsintensieve en persoonsgebonden 'verbindingsactiviteiten' passen niet in een reguliere exploitatie van gebouwen, terwijl die activiteiten wél de voorwaarde zijn voor daadwerkelijke innovaties. De ondertekenaars van dit manifest pleiten voor een substantiële bijdrage in de basisfinanciering van campusorganisaties.

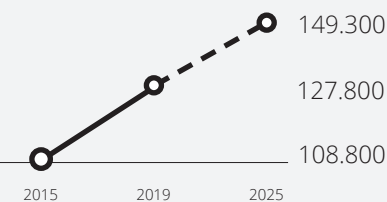
1.986 Bedrijven

752 Start-ups
1.080 MKB
154 Bedrijven/Global players

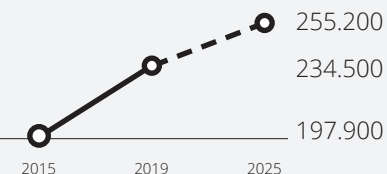
127.800 Banen

83.900 Universiteiten / Onderzoeksinstituten
43.900 Bedrijven

234.500 Studenten

27.900 Internationaal

Samenvatting

Dat campussen en scienceparks belangrijk zijn voor innovatie in Nederland staat vast. Qua 'beleid' vallen we echter tussen wal en schip. Zowel vanuit OCW als EZK wordt er geen actief 'toplocaties-beleid' gevoerd. In hoeverre de provincies en gemeenten deze handschoen op kunnen pakken verschilt per regio. Kennisinstituten investeren vaak wel in campusvorming, maar kunnen dat vaak maar beperkt doen, omdat het niet tot hun kerntaken behoort. De bedrijven op de campussen betalen vaak mee aan de campusorganisatie en de voorzieningen op de campus, maar met name multi-tenant-gebouwen, business development-activiteiten, programmering van bijeenkomsten en ontmoetingen, maar ook bijvoorbeeld deelvervoer kennen een onrendabele top die niet door de markt overbrugd kan worden.

Wij vragen het kabinet en de politiek daarom te komen tot een nationaal investeringsbeleid voor de toplocaties, als uitwerking van de Groeibrief, waarin aandacht is voor:

- A. Investerings in Shared Facilities en research infrastructuur
- B. Investerings in de bereikbaarheid van campussen en scienceparks inclusief moderne vervoers-oplossingen
- C. Financiering van business developers per campus, specifiek gericht op crossovers
- D. Intensivering samenwerking van campussen, NFIA en innovatie attachées
- E. Basisfinanciering voor de campus organisaties

Investering

Voor een echte schaa sprong en om het toekomstig verdienvermogen van Nederland veilig te stellen, zijn meer middelen nodig voor het fysieke aspect van innovatie: de campussen.

Wij denken aan een bedrag van 100 mln per jaar voor de komende kabinetsperiode voor de punten A, C en E. Deze middelen kunnen beschikbaar gesteld door middel van verruimen van de mogelijkheden van bestaande financiers als gemeente (netwerk Kennissteden), provincies en Kennisinstellingen of rechtstreeks in een bijdrage per campus of via een fonds voor shared facilities en mobiliteitsoplossingen. Samen met al onze partners gaan wij graag de uitdaging met de Rijksoverheid aan om door middel van deze investering materieel extra bij te dragen aan Nederland.

Amsterdam Science Park

Leo Le Duc

Brightlands Chemelot Campus

Bert Kip

Campus Groningen

Edward van der Meer

High Tech Campus Eindhoven

Cees Admiraal

Kennispark Twente

Anne-Wil Lucas

Leiden Bio Science Park

Ida Haisma

TU Delft Campus

Anne-Lize Hoftijzer

TU Eindhoven

Dorine Peters-van Dommelen

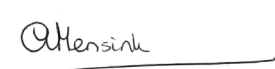
Utrecht Science Park

Jan Henk van der Velden

Wageningen Campus

Anne Mensink

attracting
talent

boosting
the economy
solving global
challenges

Manifest 'Toplocaties'

Pleidooi voor het investeren in het fysieke aspect van innovatie-ecosystemen

Dat campussen en scienceparks belangrijk zijn voor innovatie in Nederland staat vast. Qua 'beleid' vallen we echter tussen wal en schip.

Zowel vanuit OCW als EZK wordt er geen actief 'toplocaties-beleid' gevoerd. In hoeverre de provincies en gemeenten deze handschoen op kunnen pakken verschilt per regio. Kennisinstellingen investeren vaak wel in campusvorming, maar kunnen dat vaak maar beperkt doen, omdat het niet tot hun kerntaken behoort. De bedrijven op de campussen betalen vaak mee aan de campusorganisatie en de voorzieningen op de campus, maar met name multi-tenantgebouwen, business development-activiteiten, programmering van bijeenkomsten en ontmoetingen, maar ook bijvoorbeeld deelvervoer kennen een onrendabele top die niet door de markt overbrugd kan worden.

Wij vragen het kabinet en de politiek daarom te komen tot een nationaal investeringsbeleid voor de toplocaties, als uitwerking van de Groeibrief, waarin aandacht is voor:

- A. Investerings in Shared Facilities en research infrastructuur
- B. Investerings in de bereikbaarheid van campussen en scienceparks inclusief moderne vervoers-oplossingen
- C. Financiering van business developers per campus, specifiek gericht op crossovers
- D. Intensivering samenwerking van campussen, NFIA en innovatie attachés
- E. Basisfinanciering voor de campusorganisaties

Voor een echte schaa sprong en om het toekomstig verdienvermogen van Nederland veilig te stellen, zijn meer middelen nodig voor het fysieke aspect van innovatie: de campussen.

Wij denken aan een bedrag van 100 mln per jaar voor de komende kabinetsperiode voor de punten A, C en E. Deze middelen kunnen beschikbaar gesteld worden door middel van verruimen van de mogelijkheden van bestaande financiers als gemeente (netwerk Kennissteden), provincies en kennisinstellingen of rechtstreeks in een bijdrage per campus of via een fonds voor shared facilities en mobiliteitsoplossingen. Samen met al onze partners gaan wij graag de uitdaging met de Rijksoverheid aan om door middel van deze investering materieel extra bij te dragen aan Nederland.

Amsterdam Science Park

Leo Le Duc

Brightlands Chemelot Campus

Bert Kip

Campus Groningen

Edward van der Meer

High Tech Campus Eindhoven

Cees Admiraal

Kennispark Twente

Anne-Wil Lucas

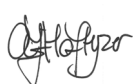
Leiden Bio Science Park

Ida Haisma

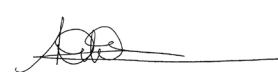
TU Delft Campus

Anne-Lize Hoftijzer

TU Eindhoven

Dorine Peters-van Dommelen

Utrecht Science Park

Jan Henk van der Velden

Wageningen Campus

Anne Mensink

